

Dosarul nr. 2ra-709/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru, Judecător - E. Badan-Melnic

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău, Judecători - M. Guzun, A. Malîi, I. Dutca

DECIZIE

08 septembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, Judecătorul
Judecători

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Victor Burduh

examinând recursurile declarate de Străisteanu Gheorghe și de Ministerul Justiției al RM

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Străisteanu Gheorghe către Ministerul Justiției al RM cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 20 ianuarie 2021, prin care a fost admis apelul declarat de Străisteanu Gheorghe, casată parțial hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 07 septembrie 2020 și emisă o nouă hotărâre în partea casată,

c o n s t a t ă:

La 11 februarie 2020, Străisteanu Gheorghe a depus cerere de chemare în judecată către Ministerul Justiției RM cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral în mărime de 2000 lei.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 27 octombrie 2017 a depus la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la constatarea încălcării dreptului de acces la informație și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 27 martie 2018, cererea de chemare în judecată a fost admisă parțial.

Cu toate că la 29 martie 2018 a depus cerere de apel împotriva hotărârii primei instanțe, hotărârea integrală a fost întocmită timp de doi ani.

Totodată, la 06 noiembrie 2019, Curtea de Apel Chișinău a emis o decizie (menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 05 februarie 2020) prin care a respins apelul declarat de Serviciul Fiscal de Stat și a admis apelul declarat de Străisteanu Gheorghe, dispunând încasarea din contul Serviciului Fiscal de Stat în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe a sumei de 200 lei cu titlu de prejudiciu moral, în rest pretențiile fiind respinse.

Astfel, reclamantul a menționat că examinarea cauzei care a fost extrem de

importantă pentru el, a durat 2 ani și 5 luni, ceea ce constituie o încălcare gravă a termenului rezonabil și echivalează cu încălcarea dreptului la un proces echitabil.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 07 septembrie 2020, s-a admis parțial acțiunea înaintată de Străisteanu Gheorghe și s-a constatat încălcarea dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei civile la cererea înaintată de Străisteanu Gheorghe împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la constatarea încălcării dreptului de acces la informație și a dreptului de examinare a cererii în termen legal și repararea prejudiciului moral.

În rest pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate.

La 08 septembrie 2020, Străisteanu Gheorghe a declarat apel împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 07 septembrie 2020, solicitând casarea parțială a acesteia, în partea respingerii pretenției privind repararea prejudiciului moral, și emiterea în această parte a unei noi hotărâri prin care acțiunea înaintată să fie admisă integral.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20 ianuarie 2021, a fost admis apelul declarat de Străisteanu Gheorghe.

- S-a casat parțial hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 07 septembrie 2020, în partea respingerii cererii cu privire la repararea prejudiciului moral și s-a emis în această parte o nouă hotărâre, prin care:

- S-a admis parțial cererea depusă de Străisteanu Gheorghe cu privire la repararea prejudiciului moral.

- S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe suma de 300 lei, cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, cerința cu privire la repararea prejudiciului moral s-a respins, ca fiind neîntemeiată.

Pentru a decide astfel, analizând argumentele din cererea de apel în coroborare cu circumstanțele cauzei, Curtea de apel a remarcat netemeinicia soluției primei instanțe în partea în care s-a respins cererea cu privire la repararea prejudiciului moral, cauzat în urma încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei civile. Or, prin prisma Legii Parlamentului nr.87 din 21 aprilie 2011 ”privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești”, Străisteanu Gheorghe este îndreptățit de a solicita despăgubiri morale.

De asemenea, instanța de apel a menționat că simpla constatare a încălcării nu constituie prin sine o reparare a prejudiciului moral, or, încasarea acestuia constituie o obligație impusă prin Lege. În acest context aplicarea art.5 alin.(2) al Legii Parlamentului nr.87 din 21 aprilie 2011 ”privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești”, constituie o excepție de la art.2 alin.(1), a aceleiași legi și nu o regulă.

Totodată, instanța de apel a considerat că suma de 2000 lei solicitată de Străisteanu Gheorghe cu titlu de prejudiciu moral, este exagerată, urmând a fi încasată suma de 300 lei cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral cauzat, care în opinia instanței reprezintă o satisfacție echitabilă și rezonabilă în raport cu perioada judecării cauzei, fiind în relație de proporționalitate cu gravitatea suferințelor psihice suportate.

La 02 martie 2021, prin intermediul serviciului poștal, Străisteanu Gheorghe a depus cerere de recurs prin care a solicitat casarea hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 07 septembrie 2020 și a deciziei Curții de Apel Chișinău din 20 ianuarie 2021, în partea reparării prejudiciului moral și emiterea unei hotărâri noi prin care să fie încasată de la bugetul de stat suma de 2000 lei cu titlu de prejudiciu moral, cauzat prin încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile din 27 octombrie 2017.

În motivarea recursului, reiterând circumstanțele de fapt și normele de drept indicate în cererea de chemare în judecată și cererea de apel, Străisteanu Gheorghe a invocat că decizia Curții de Apel Chișinău din 20 ianuarie 2021 și hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 07 septembrie 2020, în partea contestată, sunt ilegale și emise contrar prevederilor legislației în vigoare.

Astfel, recurentul a remarcat că, în calitate de reclamant, a prezentat probe incontestabile care confirmă faptul că prin încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile din 27 octombrie 2017, instituțiile statului au trecut peste toate limitele legale, circumstanțe care i-au provocat daune morale și materiale irecuperabile.

De asemenea, a menționat că prejudiciul moral cauzat solicitat în mărime de 2000 lei este cu mult mai mic decât sumele oferite de Curtea Europeană pentru Drepturile Omului în cauze similare decise împotriva Republicii Moldova.

În concluzie, făcând referire la recomandările și practica instanțelor naționale în cauze similare, recurentul a considerat neîntemeiată concluzia instanței de apel privind compensarea prejudiciului moral în cuantum de 300 lei, deoarece termenul de examinare a cauzei - 2 ani și 5 luni, este un termen care încalcă dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile, dar și prevederile legislației naționale și internaționale.

La 02 aprilie 2021, a fost înregistrată cererea de recurs depusă de Ministerul Justiției al RM, prin care s-a solicitat casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 20 ianuarie 2021 și menținerea hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 07 septembrie 2020.

În motivarea recursului s-a invocat că circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, care se consideră constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice și suficiente, instanța a aplicat eronat normele de drept material și normele de drept procedural, apreciind arbitrar poziția participanților la proces și a probelor anexate la materialele cauzei.

Astfel, recurenta consideră că suma încasată de instanța de apel, nu poate fi considerată o reparație echitabilă în sensul art. 41 din Convenție, datorită faptului că pretențiile reclamantului sunt nejustificate.

Mai mult ca atât, a remarcat că în anumite situații acordarea de satisfacții materiale nu constituie o regulă, deoarece, o recunoaștere oficială și publică a violării poate constitui uneori prin sine o satisfacție.

În context, recurentul consideră că instanța de apel a interpretat norma art.5 alin. (1) din Legea nr.87 distinct de întregul act normativ. La caz alin. (1) al art. 5 urma să fie interpretat în coroborare cu alin.(2) al acestui articol care prevede că instanța este în drept să decidă că simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral.

Respectiv, instanța de apel urma să argumenteze preferința argumentelor în

favoarea obligării instanței de a dispune încasarea satisfacției echitabile, față de argumentele în favoarea considerării că simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral.

În concluzie, cu referire la prevederile art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă în coroborare cu articolul 1423 alin. (1) din Codul civil, recurenta a menționat că pretențiile cu titlu de compensare a prejudiciului moral sunt neîntemeiate. Or, Străisteanu Gheorghe nu a prezentat probe pertinente și concludente care ar confirma faptul cauzării unui asemenea prejudiciu, iar instanța de apel nu a verificat întrunirea condițiilor de reparare a prejudiciului moral.

În conformitate cu art.434 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Potrivit materialelor cauzei, copia deciziei Curții de Apel Chișinău din 20 ianuarie 2021, a fost expediată părților în proces la 02 martie 2021, prin intermediul poștei electronice. (f.d.115)

Astfel, în conformitate cu art.434 din Codul de procedură civilă, Colegiul lărgit constată că cererile de recurs depuse de Străisteanu Gheorghe, la 02 martie 2021, și de Ministerul Justiției al RM, la 07 aprilie 2021, sunt în termen.

Prin încheierea Completului Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 14 iulie 2021, recursurile declarate de Străisteanu Gheorghe și de Ministerul Justiției al RM, au fost considerate admisibile.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va respinge recursul declarat de Ministerul Justiției al RM și va admite recursul declarat de Străisteanu Gheorghe, cu modificarea deciziei instanței de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) și e) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept: - să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs; - să admită recursul și să modifice decizia instanței de apel și/sau hotărârea primei instanțe.

La caz, potrivit circumstanțelor elucidate, se reține că la 27 octombrie 2017 Străisteanu Gheorghe a depus cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Fiscal de Stat, cu privire la constatarea încălcării dreptului de acces la informație, a dreptului de examinare în termen a cererii și repararea prejudiciului moral.

La 30 octombrie 2017, cererea de chemare în judecată a fost repartizată, prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, judecătorului Pasecinic Nicolae, iar prin încheierea din 01 noiembrie 2017, cererea de chemare în judecată a fost primită în procedură, fixându-se ședința de judecată pentru 15 noiembrie 2017.

În ședința de judecată din 15 noiembrie 2017, reprezentantul Serviciului Fiscal de

Stat a formulat o cerere de conexare a cauzei civile cu o altă cauză, aflată în procedura aceleiași instanțe. Prin încheierea din 15 noiembrie 2017, s-a dispus transmiterea cauzei pentru examinarea posibilității de conexare judecătorului Hadîrcă Victoria, iar prin încheierea din 21 decembrie 2017, cererea de conexare a fost respinsă.

În urma Hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 36/1 din 18 ianuarie 2018 privind specializarea judecătorilor în materie de insolabilitate și lichidare în cadrul Judecătoriilor și Curților de Apel, a fost emisă Dispoziția Președintelui Judecătoriei Chișinău, nr. 5 din 22 ianuarie 2018, privind desemnarea judecătorului Psecinic Nicolae în calitate de judecător specializat în materie de insolabilitate și lichidare.

Ulterior, prin încheierea din 07 februarie 2018, Vicepreședintele Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani – Dorin Dulghieru, a dispus redistribuirea cauzei civile intentată la cererea depusă de Străisteanu Gheorghe, altui judecător pentru examinare, astfel, la 15 februarie 2018, cauza a fost repartizată aleatoriu judecătorului Olga Ionașcu care a stabilit ședință de judecată pentru 19 martie 2018.

În ședința de judecată din 19 martie 2018, s-au prezentat reclamantul Străisteanu Gheorghe și reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat, cauza fiind examinată în fond, iar deliberarea a fost amânată pentru 27 martie 2018.

Astfel, la 27 martie 2018, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani a pronunțat dispozitivul hotărârii pe marginea acțiunii lui Străisteanu Gheorghe, prin care a admis parțial cererea de chemare în judecată și a constatat încălcarea de către Serviciul Fiscal de Stat a dreptului lui Străisteanu Gheorghe de acces la informație și de examinare în termen a cererii din 10 septembrie 2017, obligând Serviciul Fiscal de Stat să-i comunice reclamantului informația solicitată prin cererea din 10 septembrie 2017 în termen de 15 zile de la data rămânerii definitive a hotărârii. În rest pretențiile s-au respins ca neîntemeiate.

La 29 martie 2018 și 23 aprilie 2018, Străisteanu Gheorghe și, respectiv, Serviciul Fiscal de Stat au contestat cu apel actul judecătoresc, dosarul fiind expediat Curții de Apel Chișinău pentru examinare în ordine de apel, la 15 august 2019.

Ședința de judecată stabilită pentru data de 23 octombrie 2019, a fost amânată pentru data de 06 noiembrie 2019, întru asigurarea expedierii în adresa lui Străisteanu Gheorghe a copiei referinței depuse de Serviciul Fiscal de Stat.

La ședința din 06 noiembrie 2019, în prezența reprezentatului Serviciului Fiscal de Stat, Curtea de Apel Chișinău a emis decizia prin care s-a respins apelul declarat de Serviciul Fiscal de Stat și s-a admis apelul declarat de Străisteanu Gheorghe, cu casarea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 27 martie 2018, în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea prejudiciului moral, și s-a emis o nouă hotărâre prin care pretenția a fost admisă parțial și s-a încasat de la Serviciul Fiscal de Stat în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe suma de 200 lei. În rest hotărârea primei instanțe a fost menținută.

La 26 noiembrie 2019, Serviciul Fiscal de Stat a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 noiembrie 2019, iar prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 05 februarie 2020, recursul a fost declarat inadmisibil.

Astfel, Străisteanu Gheorghe a depus prezenta cerere de chemare în judecată către Ministerul Justiției al RM cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei menționate supra, și repararea prejudiciului moral în

mărime de 2000 lei.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 07 septembrie 2020, s-a admis parțial acțiunea înaintată de Străisteanu Gheorghe și s-a constatat încălcarea dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei civile la cererea înaintată de Străisteanu Gheorghe împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la constatarea încălcării dreptului de acces la informație și a dreptului de examinare a cererii în termen legal și repararea prejudiciului moral.

În rest pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20 ianuarie 2021, a fost admis apelul declarat de Străisteanu Gheorghe. S-a casat parțial hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 07 septembrie 2020, în partea respingerii cererii cu privire la repararea prejudiciului moral și s-a emis în această parte o nouă hotărâre, prin care s-a admis parțial cererea depusă de Străisteanu Gheorghe cu privire la repararea prejudiciului moral și s-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe suma de 300 lei, cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, cerința cu privire la repararea prejudiciului moral s-a respins, ca fiind neîntemeiată.

Reieșind din conținutul cererilor de recurs, Străisteanu Gheorghe consideră că cuantumul prejudiciului moral încasat de instanța de apel nu este în raport cu suferințele pe care le-a avut în urma încălcării dreptului său de examinare în termen a cauzei, iar Ministerul Justiției al RM consideră că instanța de apel fără temei a dispus încasarea prejudiciului moral.

În materie de drept, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că, conform art. 1 alin. (1) și (2) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 ”privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești”, scopul prezentei legi este crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Aplicarea și interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Potrivit art. 2 al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant).

Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

Mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

Conform art.4 alin.(1) - (3) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției al RM, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

Instanța de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești prezintă Ministerului Justiției un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar.

Raportul privind modul de respectare a termenului rezonabil se prezintă în scris și va conține: numele și prenumele judecătorului, ale reprezentantului autorității implicate în proces, ale executorului judecătoresc sau ale reprezentantului autorității responsabile de executarea hotărârii judecătorești; date despre acțiunile procesuale întreprinse, termenele de realizare și motivarea acestora; date despre acțiunile procesuale întreprinse în vederea accelerării procedurii de judecare, după caz; alte date relevante privind respectarea termenului rezonabil.

Conform art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, orice persoană are dreptul de a-i fi examinată cauza în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil, de către un tribunal independent și imparțial, stabilit prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.

Cerința Convenției trebuie raportată la fiecare caz în parte, luând în considerare durata procedurii, natura pretențiilor, complexitatea procesului, comportamentul autorităților competente și al părților, dificultatea dezbaterilor, aglomerarea rolului instanței și exercitarea căilor de atac.

Judecarea procesului într-un termen rezonabil are ca scop înlăturarea incertitudinii în care se găsesc părțile prin restabilirea, cât mai curând posibil, a drepturilor încălcate și prin reinstaurarea legalității, care trebuie să guverneze toate raporturile juridice într-un stat de drept, ceea ce constituie o garanție a unui proces echitabil.

CEDO a declarat (în cauza Stogmuller vs Austria) că examinarea într-un termen rezonabil a fiecărei cauze reprezintă o garanție procesuală, scopul căreia este de a proteja toți justițiabilii împotriva duratei excesive a procedurii. Asemenea dispoziție subliniază că, justiția nu trebuie să fie înfăptuită cu o întârziere care ar putea compromite eficiența și credibilitatea sa. Convenția statuează exigența examinării într-un termen rezonabil atât pentru cauzele civile, cât și penale.

În sensul enunțat, Colegiul lărgit reține că, pentru a determina dacă a fost sau nu respectată garanția termenului rezonabil trebuie să fie luate în considerație doar întârzierile imputabile Statului, care este responsabil de întârzieri cauzate de toate autoritățile sale administrative sau judiciare. Dacă CEDO se pronunță asupra cazurilor referitoare la durata unei proceduri, ea se referă la principiul unei bune administrări a justiției, altfel spus la obligația instanțelor judecătorești naționale de a expedia operativ dosarele care sunt depuse.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și prevederilor Legii nr.87 din 21 aprilie 2011, încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei urmează a fi stabilit prin următoarele criterii: - Complexitatea cauzei, ce se determină pornind de la numărul părților implicate în proces, obiectul dedus judecării din punct de vedere factologic sau juridic, astfel încât în circumstanțele cauzei contravenționale examinate anterior de instanțele judecătorești; - Comportamentul părților și a instanței de judecată, ce implică examinarea obiectivă a atitudinii acestora în cadrul examinării cauzei corespunzătoare.

Astfel, Colegiul lărgit atestă că, prima instanță și instanța de apel, corect au constatat încălcarea dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei civile la cererea înaintată de Străisteanu Gheorghe împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la constatarea încălcării dreptului de acces la informație și a dreptului de examinare a cererii în termen legal și repararea prejudiciului moral.

Or, deși gradul de complexitate a cauzei (*tergiversarea examinării căreia se invocă*), era unul mediu, iar părțile în proces nu au manifestat un comportament care ar condiționa tergiversarea examinării prezentei cauze, în urma studierii materialelor cauzei, se constată că factorul care a condiționat termenul îndelungat de examinare a cauzei civile, a fost anume conduita instanței de fond, care, examinând cauza într-un termen rezonabil (27 octombrie 2017 - depunerea cererii de chemare în judecată și 27 martie 2018 - emiterea hotărârii), a expediat dosarul Curții de Apel Chișinău, abia la data de 15 august 2019.

În context, este de remarcat că termenul de la data depunerii cererii de apel (29 martie 2018) și până la soluționarea acesteia (06 noiembrie 2019) de asemenea, nu poate fi considerat unul rezonabil.

Prin urmare, sunt întrunite temeiurile legale pentru constatarea faptului încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei civile, circumstanțe care, pe de o parte, confirmă temeinicia concluziilor instanțelor inferioare, iar pe de alta, combat argumentele Ministerului Justiției al RM invocate în acest sens.

Totodată, Colegiul lărgit apreciază rezumatul instanței de apel în comun cu justificările lui Străisteanu Gheorghe și, respectiv, consideră neîntemeiate argumentele Ministerului Justiției al RM, referitor la pretențiile de încasare a prejudiciului moral, deoarece, potrivit prevederilor art.5 alin.(1) al Legii Parlamentului nr. 87 din 21 aprilie 2011 ”privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a

cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești”, în urma constatării faptului că, a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

Mai mult ca atât, Colegiul lărgit consideră că compensarea prejudiciului moral solicitat de Străisteanu Gheorghe, în sensul Legii nr.87 din 21 aprilie 2011, este justificat prin faptul că dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, a fost emis la 27 martie 2018, iar după contestarea cu apel, dosarul a fost expedit Curții de Apel Chișinău abia la 15 august 2019, adică peste aproximativ un an și șase luni.

În context, urmează de menționat că la caz, este întrunit încă un criteriu care determină necesitatea compensării prejudiciului moral, și anume *importanța cauzei* pentru reclamantul/recurent. Or, din împrejurările constatate, reiese că soluționarea în ordine de apel a acțiunii împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la constatarea încălcării dreptului de acces la informație și a dreptului de examinare a cererii în termen legal și repararea prejudiciului moral, avea o importanță majoră pentru Străisteanu Gheorghe. Însă, în perioada în care instanțele de judecată au admis anumite deficiențe de procedură, reclamantul/recurent nu a putut obține în termen rezonabil, o hotărâre judecătorească, care la rândul său i-ar conferi anumite drepturi.

Suplimentar, Colegiul lărgit consideră că în cadrul procesului de judecată, interesul lui Străisteanu Gheorghe pentru soluționarea cauzei în termen restrâns, s-a manifestat inclusiv prin depunerea (peste o zi de la pronunțarea hotărârii) a cererii de apel.

Ținând cont de circumstanțele elucidate supra în coroborare cu prevederile legislației aplicabile cauzei, este apreciată concluzia instanței de apel că Străisteanu Gheorghe este îndreptățit la despăgubiri pentru daune morale.

Cu referire la argumentele Ministerului Justiției al RM, precum că Străisteanu Gheorghe ar fi acceptat tacit toate acțiunile întreprinse de autoritatea judecătorească, Colegiul lărgit menționează că, participanții la proces nu pot influența asupra conduitei instanței de judecată.

Astfel, insuficiența rolului dirigitor a instanțelor de judecată, nu-i poate fi imputată lui Străisteanu Gheorghe în sensul art. 2 alin. (2) al Legii Parlamentului nr. 87 din 21 aprilie 2011 ”privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești”.

Suplimentar, cu referire la argumentele Ministerului Justiției al RM, Colegiul lărgit reține că acesta face doar o descriere a circumstanțelor de fapt și normelor legale referitoare la constatarea dreptului la examinarea în termen a cauzei, care de altfel au fost elucidate de instanțele inferioare și cărora le-a fost dată apreciere corectă, fără însă a elucida încălcarea esențială a unor prevederi legale în raport cu circumstanțele cauzei.

În concluzie, analizând în ansamblul lor toate circumstanțele relevante speței în cauză, prin prisma normelor legale ce reglementează soluționarea litigiului dat, Colegiul lărgit consideră neîntemeiate argumentele recurentului cu privire la lipsa

de atitudine a lui Străisteanu Gheorghe față de termenul de examinare a cauzei și, respectiv, constată temeinicia concluziilor instanțelor de judecată referitor la încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și compensarea prejudiciului moral, or, la caz, instanța de judecată, în procedura căreia se afla litigiul pornit dintre Străisteanu Gheorghe și Serviciul Fiscal de Stat, a admis tergiversarea examinării cauzei.

Cu referire la cuantumul prejudiciului moral, în urma constatării încălcării dreptului de examinare în termen rezonabil a cauzei, Colegiul largit reiterează că acesta se stabilește în coroborare cu prevederile art.2 alin.(6) din Legea Parlamentului nr. 87 din 21 aprilie 2011 ”privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești”.

De asemenea, în temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, în urma aprecierii criteriului de prejudiciu moral, este necesar ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acesta să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Totodată, la aprecierea prejudiciului moral, se ia obligatoriu în considerație principiul general al echității și că suma nu trebuie să fie vădit disproporționată cu sumele acordate de Curtea Europeană în spețele similare.

Este remarcabil faptul că decizia CEDO (cauza Marian și alții vs Republica Moldova), ținând cont de jurisprudența sa în materie (cauza Scordino vs Italia (nr. 1) [MC], nr. 36813/97, § 268-270, CEDO 2006 V, și Cristea, § 58-60), servește drept punct de reper pentru stabilirea cuantumului prejudiciului moral, cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei.

În acest sens, Colegiul largit constată că fiind investită cu examinarea prezentului litigiu, constatând încălcarea dreptului lui Străisteanu Gheorghe de examinare în termen rezonabil a cauzei și încasând de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM, prejudiciul moral în cuantum de 300 lei, instanța de apel au dispus achitarea unei sume disproporționate perioadei de examinare a cauzei.

Astfel, luând în considerație că hotărârea pe cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă la 27 octombrie 2017 de Străisteanu Gheorghe împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la constatarea încălcării dreptului de acces la informație și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, a fost emisă la 27 martie 2018 și, cu toate că cererea de apel a fost depusă la 29 martie 2018, hotărârea integrală a fost întocmită timp de aproape doi ani, iar decizia Curții de Apel Chișinău a fost emisă deja la 06 noiembrie 2019, cu alte cuvinte examinarea cauzei a durat peste 2 ani, Colegiul largit consideră că suma de 1000 (o mie) lei, reprezintă un cuantum echitabil și rezonabil al prejudiciului moral pe care Străisteanu Gheorghe urmează să-l primească, în urma încălcării dreptului său de examinare în termen rezonabil a cauzei.

Din cele enunțate supra, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ largit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, de a admite recursul declarat de Străisteanu Gheorghe și de a modifica decizia Curții de Apel Chișinău din 20 ianuarie 2021 în privința

majorării cuantumului prejudiciului moral cauzat reclamantului de la suma de 300 (trei sute) lei până la suma de 1000 (o mie) lei.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) și e) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Ministerul Justiției al RM.

Se admite recursul declarat de Străisteanu Gheorghe.

Se modifică decizia Curții de Apel Chișinău din 20 ianuarie 2021, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Străisteanu Gheorghe către Ministerul Justiției al RM cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral, în partea cuantumului prejudiciului moral încasat.

Se încasează de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe, prejudiciul moral în mărime de 1000 (o mie) lei, cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile.

În rest decizia Curții de Apel Chișinău din 20 ianuarie 2021, se menține.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Svetlana Filincova

Judecători

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Victor Burduh